

Nader ecologisch onderzoek

Herontwikkeling Dalwagenseweg - Tolsestraat

Opheusden

Dhr. van Zetten

Nader ecologisch onderzoek

Herontwikkeling Dalwagenseweg - Tolsestraat

Opheusden

Opdrachtgever: Dhr. van Zetten

Projectnummer: 3666.01

Datum: 16-01-2023

Projectleider en rapporteur: Dorie Lukkezen

Autorisatie: Jur Metselaar

Opdrachtnemer: Buro Ontwerp & Omgeving
Velperweg 157
6824 MB Arnhem
Postbus 2033
6802 CA Arnhem
info@ontwerpenomgeving.nl
www.ontwerpenomgeving.nl

INHOUD

Pagina

1	INLEIDING	3
2	PROJECTGEBIED EN WERKZAAMHEDEN	4
2.1	Beschrijving projectgebied	4
2.2	Geplande werkzaamheden	4
3	RESULTATEN QUICKSCAN	5
3.1	Gebouwbewonende vleermuizen	5
3.2	Gierzwaluw	5
3.3	Huismus	5
4	ONDERZOEKSMETHODE	6
4.1	Gebouwbewonende vleermuizen	6
4.2	Gierzwaluw	7
4.3	Huismus	7
5	RESULTATEN	8
5.1	Vleermuizen	8
5.2	Gierzwaluw	11
5.3	Huismus	11
6	CONCLUSIE EN ADVIES	13
7	LITERATUURLIJST	14
7.1	Referenties	14
7.2	Overige geraadpleegde bronnen	14

1 INLEIDING

In opdracht van dhr. van Zetten is door Buro Ontwerp & Omgeving een nader ecologisch onderzoek uitgevoerd op de hoek van de Dalwagenseweg en de Tolsestraat te Opheusden. Het plan voorziet in de sloop van twee schuren en de realisatie van twee vrijstaande woningen.

Het nader ecologisch onderzoek is uitgevoerd naar aanleiding van de resultaten van de quickscan natuurtoets die Buro Ontwerp & Omgeving op 18 maart 2022 in het projectgebied heeft uitgevoerd. Hieruit kwam naar voren dat de centraal gelegen schuur geschikt is als verblijfplaats voor gebouwbewonende vleermuizen, gierzwaluw en huismus. Er is daarom nader onderzoek gedaan om vast te stellen of er verblijfplaatsen van deze soorten aanwezig zijn.

De volgende vragen staan centraal in het onderzoek:

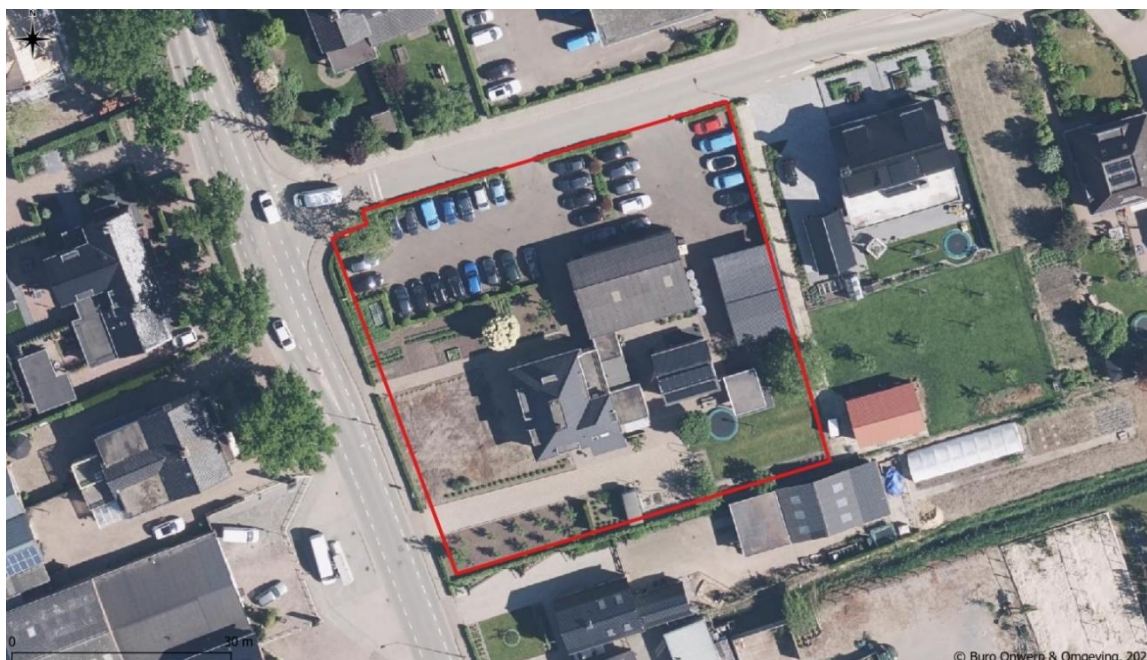
- Zijn gebouwbewonende vleermuizen, gierzwaluw of huismus in het projectgebied aanwezig?
- Wat is de functie van het projectgebied voor deze soorten?
- Moet er een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming (Wnb) worden aangevraagd?
- Moeten er mitigerende en compenserende maatregelen worden genomen?

In het voorliggende rapport worden achtereenvolgens het projectgebied (hoofdstuk 2), de resultaten uit de quickscan (hoofdstuk 3), de onderzoeksmethode (hoofdstuk 4), de resultaten van het nader onderzoek (hoofdstuk 5) en de conclusie en het advies (hoofdstuk 6) beschreven.

2 PROJECTGEBIED EN WERKZAAMHEDEN

2.1 Beschrijving projectgebied

Het projectgebied ligt in het zuidoosten van de kern van Opheusden op de hoek van de Dalwagenseweg en de Tolsestraat. De locatie betreft een vrijstaande woning, twee schuren, een bijgebouw, een kleine overkapping, een parkeerplaats en de bijbehorende tuingrond. De omgeving van het projectgebied bestaat uit een woonmilieu met enkele kleine bedrijven en een benzinestation. Op onderstaande afbeelding is de ligging van het projectgebied weergegeven (figuur 1).

Figuur 1. Ligging van het projectgebied op de hoek van de Dalwagenseweg en Tolsestraat (rood kader)

2.2 Geplande werkzaamheden

De initiatiefnemer is voornemens om het plangebied opnieuw in te richten en daarbij de parkeerplaats te laten verwijderen en de twee grootste schuren te slopen. Hiervoor in de plaats worden twee vrijstaande woningen gebouwd.

3 RESULTATEN QUICKSCAN

Op 18 maart 2022 is in het projectgebied een quickscan natuurtoets uitgevoerd. Uit de quickscan blijkt dat er meer informatie benodigd was om de verbouwing van het pand volledig te kunnen toetsen aan de Wet natuurbescherming. Hieronder worden deze resultaten nog eens kort besproken.

3.1 Gebouwbewonende vleermuizen

Tijdens het veldbezoek werden diverse invliegopeningen aangetroffen die als rust- of verblijfplaats van vleermuizen kunnen dienen. Alle vleermuissoorten vallen onder de Habitatrichtlijn en zijn beschermd volgens artikel 3.5 van de Wet natuurbescherming. Hierdoor is het verboden om de soorten opzettelijk te doden of vangen (artikel 3.5 lid 1 Wnb), opzettelijk te verstoren (artikel 3.5 lid 2 Wnb) of de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen te beschadigen of vernielen (artikel 3.5 lid 4 Wnb). De sloop van de centrale schuur zou kunnen leiden tot overtreding van de Wet natuurbescherming als deze als verblijfplaats fungeert. De aanwezigheid van vleermuizen in de bebouwing moet daarom nader worden onderzocht.

3.2 Gierzwaluw

Tijdens het veldbezoek werden potentiële invliegopeningen aangetroffen die als nest- of rustplaats kunnen dienen voor de gierzwaluw. De gierzwaluw is beschermd volgens artikel 3.1 van de Wet natuurbescherming. Hierdoor is het verboden om de soort opzettelijk te doden of vangen (artikel 3.1 lid 1 Wnb), de nestlocaties, rustplaatsen en eieren opzettelijk te beschadigen of vernielen (artikel 3.1 lid 2 Wnb) en de soort opzettelijk te storen (artikel 3.1 lid 4 Wnb). De sloop van de centrale schuur zou kunnen leiden tot overtreding van de Wet natuurbescherming als deze als nestplaats fungeert voor de gierzwaluw. De aanwezigheid van gierzwaluwen in de bebouwing moet daarom nader worden onderzocht.

3.3 Huismus

Het projectgebied vormt een geschikte leefomgeving voor de huismus. De voorste rij dakpannen en diverse andere ruimtes in het dak kunnen dienen als broedplaats voor de soort. De huismus wordt beschermd volgens artikel 3.1 van de Wnb. Hierdoor is het verboden om de soort opzettelijk te doden of vangen (artikel 3.1 lid 1 Wnb), de nestlocaties, rustplaatsen en eieren opzettelijk te beschadigen of vernielen (artikel 3.1 lid 2 Wnb) en de soort opzettelijk te storen (artikel 3.1 lid 4 Wnb). De sloop van de centrale schuur zou kunnen leiden tot overtreding van de Wet natuurbescherming als deze als nestplaats fungeert of tot de functionele leefomgeving behoort. De aanwezigheid van huismussen moet daarom nader worden onderzocht.

4 ONDERZOEKSMETHODE

4.1 Gebouwbewonende vleermuizen

Het nader onderzoek naar vleermuizen dient te worden uitgevoerd conform het vleermuisprotocol 2021 (Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus & Zoogdiervereniging, 2021).

De onderzoeksmethodes naar de gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en laatvlieger werden aangehouden, waarbij ook andere vleermuissoorten aangetoond konden worden m.b.v. vleermuisdetectors. Dit houdt in dat onderzocht werd of de volgende verblijfsfuncties in het gebouw aanwezig zijn:

- Kraamverblijven: Twee onderzoeksrondes (15 mei - 15 juli) met een tussenperiode van minimaal tien dagen, waarbij minimaal één onderzoeksrunde moet plaatsvinden in juni;
- Zomerverblijven: Twee onderzoeksrondes (15 mei - 15 juli) met een tussenperiode van minimaal tien dagen;
- Paarverblijven: Twee onderzoeksrondes (15 aug - 1 okt) met een tussenperiode van minimaal tien dagen, waarbij één onderzoeksrunde rond middernacht moet worden uitgevoerd.

De veldbezoeken werden uitgevoerd onder omstandigheden die gunstig zijn voor het waarnemen van vleermuizen. De temperatuur was bij alle veldbezoeken tenminste 7°C, de windsnelheid lag onder de 5 Bft. en er viel geen neerslag.

Type onderzoek	Datum	Tijd	Temp. (°C)	Wind (Bft.)	Weer	Inventariseranten
Zomer	19-05-2022	03:35 - 05:35	18	OZO2	Bewolking 80% en droog	D. Lukkezen J. van Dijk
Zomer Kraam	08-06-2022	21:50 - 23:50	15	ZW3	Bewolking 70% en droog	J. van Dijk J. Heida
Zomer Kraam	05-07-2022	21:55 - 23:55	17 - 13	NW3	Bewolking 30 - 0% en droog	J. van Dijk M. Meyboom
Paar	22-08-2022 - 23-08-2022	22:30 - 00:30	18 - 17	OZO1	Bewolking 70% en droog	J. van Dijk
Paar	12-09-2022	21:00 - 23:00	18	WNW1	Onbewolkt en droog	J. van Dijk

De onderzoeken werden uitgevoerd met behulp van vleermuisdetectors (Batlogger M en/of Pettersson D200) waarmee ultrasone geluiden van vleermuizen hoorbaar werden gemaakt voor het menselijk oor.

4.2 Gierzwaluw

Het nader onderzoek naar de gierzwaluw werd uitgevoerd tussen 15 mei en 15 juli, wanneer gierzwaluwen gebruik maken van de nestlocaties. In deze periode werden er drie veldbezoeken afgelegd met een tussenperiode van tenminste tien dagen. Hiervan vond minimaal één van de veldbezoeken plaats tussen 20 juni en 7 juli. Dat is de periode dat er jongen aanwezig zijn. De inventarisaties werden uitgevoerd tussen 21:00 en 22:30 conform de *'Toelichting aanvraag ontheffing Wet natuurbescherming (Wnb), Hoofdstuk 3 soorten'* van provincie Gelderland (Provincie Gelderland, 2021).

Datum	Tijd	Temp. (°C)	Wind (Bft.)	Weer	Inventariseren
08-06-2022	21:00 - 22:30	15	ZW3	Bewolking 70% en droog	J. van Dijk
20-06-2022	21:00 - 22:30	17	NW2	Bewolking 5% en droog	J. van Dijk
05-07-2022	21:00 - 22:30	17	NW3	Bewolking 30% en droog	J. van Dijk

4.3 Huismus

Het nader onderzoek naar de huismus werd uitgevoerd tussen 1 april en 15 mei conform het kennisdocument van BIJ12. In deze periode werden twee veldbezoeken afgelegd met een tussenliggende periode van minimaal tien dagen. Gedurende één uur is gekeken of er zingende mannetjes aanwezig zijn en of er gebruik wordt gemaakt van invliegopeningen naar nestlocaties (BIJ12, 2017).

Datum	Tijd	Temp. (°C)	Wind (Bft.)	Weer	Inventariseren
26-04-2022	10:25 - 11:25	10 - 11	N4 - NNO4	Bewolking 30% en droog	D. Lukkezen
06-05-2022	12:30 - 13:30	17 - 18	WZW3 - W2	Bewolking 1 - 5% en droog	D. Lukkezen

5 RESULTATEN

5.1 Vleermuizen

Eerste vleermuisonderzoek (zomerverblijven)

Het eerste vleermuisonderzoek vond plaats in de vroege ochtend van 19 mei 2022. Tijdens het veldbezoek werden vaak gewone dwergvleermuizen waargenomen. Ze passeerden, foerageerden of vlogen cirkelend rond (achter elkaar aan) langs de centrale schuur. Dit gebeurde met name aan de noordzijde van de schuur. Rond 4:57 vlogen vier gewone dwergvleermuizen achter elkaar aan boven de parkeerplaats en tikten meerdere keren de gevel aan bij de noordoostelijke hoek van de centrale schuur. Er werd een invliegende gewone dwergvleermuis vastgesteld op deze hoek (figuur 2). Rond 05:08 bleven enkele gewone dwergvleermuizen de gevel aantikken. Gedurende het veldbezoek is slechts één laatvlieger passerend waargenomen (4:25). Deze laatvlieger toonde geen binding met de onderzochte bebouwing.

Figuur 2. Locatie van de invliegopening van de gewone dwergvleermuis bij de noordoostelijke hoek van de centrale schuur.

Tweede vleermuisonderzoek (zomer- en kraamverblijven)

Het tweede vleermuisonderzoek vond plaats in de avond van 8 juni 2022. Tijdens dit veldbezoek werden er drie uitvliegende gewone dwergvleermuizen vastgesteld. Rond 22:34 vloog vanuit twee locaties een gewone dwergvleermuis uit de centrale schuur. Eén van de locaties was al bekend van de eerste onderzoeksrunde (figuur 2). De andere uitvliegopening bevond zich vlak onder het dak, te midden van de gevel, aan de noordzijde van de centrale schuur (figuur 3). Om 22:45 werd een uitvliegende gewone dwergvleermuis waargenomen vanuit de oostelijke nokvorst van de centrale schuur (figuur 4). Dit exemplaar bleef kort rondcirkelen voor de nokvorst. Enkele minuten later cirkelde opnieuw een gewone dwergvleermuis voor deze nokvorst. Verder werden er gedurende de avond enkele passerende gewone dwergvleermuizen waargenomen.

Figuur 3. Locatie van de uitvliegopening van de gewone dwergvleermuis bij de noordelijke gevel van de centrale schuur.

Figuur 4. Locatie van de uitvliegopening van de gewone dwergvleermuis bij de oostelijke nokvorst van de centrale schuur.

Derde vleermuisonderzoek (zomer- en kraamverblijven)

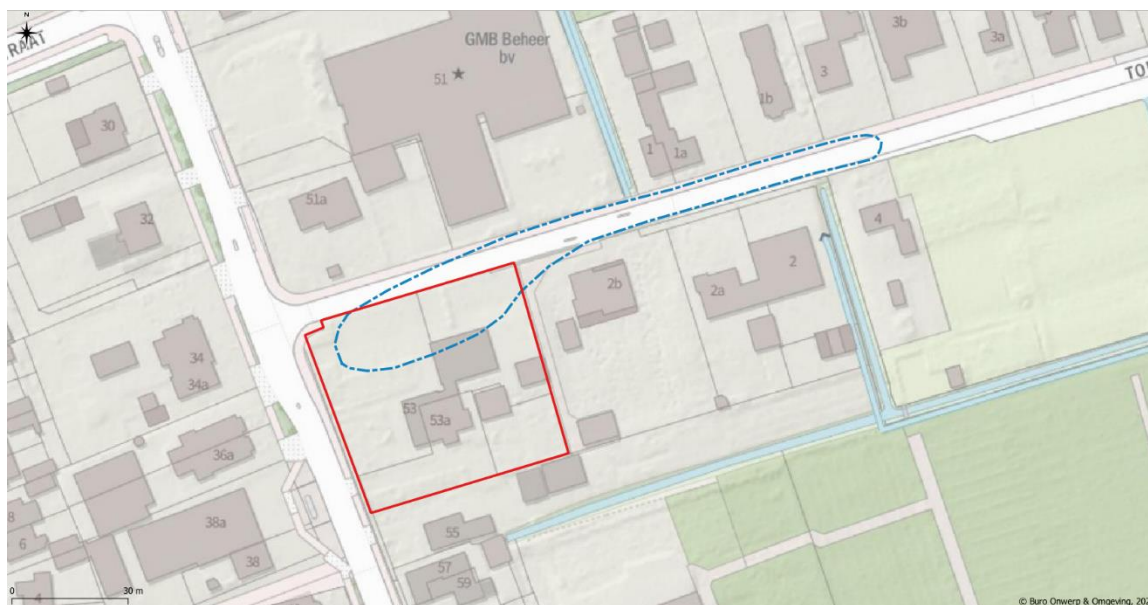
Het derde vleermuisonderzoek werd uitgevoerd in de avond van 5 juli 2022. Tijdens het veldbezoek werden in totaal acht uitvliegende gewone dwergvleermuizen waargenomen. Al deze exemplaren vlogen uit de opening bij de noordoostelijke hoek van de centrale schuur (figuur 2). Voordat de eerste gewone dwergvleermuis uitvloog, werden er vanaf 22:23 af en toe vleermuisroepen waargenomen vanuit deze opening. Om 23:37 werden de eerste twee uitvliegende gewone dwergvleermuizen waargenomen vanaf dit punt. Verder vlogen er om 23:38, 23:44 en 23:49 telkens twee exemplaren uit. Vanwege het uitvliegen van meerdere gewone dwergvleermuizen kan er worden gesproken van de aanwezigheid van een kraamverblijfplaats. Tot slot is er slechts één laatvlieger passerend waargenomen (23:11). Deze laatvlieger toonde geen binding met de onderzochte bebouwing.

Vierde vleermuisonderzoek (paarverblijven)

Het vierde vleermuisonderzoek werd uitgevoerd in de avond en nacht van 22 op 23 augustus 2022. Tijdens dit veldbezoek vloog een baltsende gewone dwergvleermuis af en toe ten noorden van de centraal gelegen schuur boven de parkeerplaats en heen en weer boven de Tolsestraat. Ook werden passerende en kort foeragerende gewone dwergvleermuizen vastgesteld tussen 22:30 en 23:00.

Vijfde veldonderzoek (paarverblijven)

Het vijfde vleermuisonderzoek werd uitgevoerd in de avond van 12 september 2022. Tijdens het veldbezoek baltste met regelmatige tussenposes een gewone dwergvleermuis ten noorden van de bebouwing van het projectgebied. Het exemplaar toonde duidelijke binding met de centrale schuur en vloog op en neer boven de Tolsestraat tot Tolsestraat 3 (figuur 5). Er kan van worden uitgegaan dat er één paarverblijfplaats van een gewone dwergvleermuis aanwezig is in de centraal gelegen schuur binnen het projectgebied. Verder werd om 22:04 en 22:36 een overvliegende rosse vleermuis waargenomen. Deze soort toonde geen binding met het projectgebied.

Figuur 5. Gebied waarbinnen baltsactiviteit van de gewone dwergvleermuis werd vastgesteld (blauw kader) ten opzichte van het projectgebied (rood kader).

Toetsing Wet natuurbescherming

De ontwikkeling zal tot gevolg hebben dat er één kraamverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis verdwijnt. Daarnaast is er één baltsend mannetje van de gewone dwergvleermuis aangetroffen dat dusdanig dicht bij de centrale schuur baltste dat niet kan worden uitgesloten dat er sprake is van een paarverblijf. Hierdoor dient te worden uitgegaan van één kraamverblijfplaats en één paarverblijf in de centraal gelegen schuur.

5.2 Gierzwaluw

Voor het onderzoek naar de gierzwaluw werden drie veldbezoeken afgelegd. Deze vonden plaats op 8 juni, 20 juni en 5 juli 2022. Tijdens alle veldbezoeken werden groepen gierzwaluwen waargenomen in de omgeving van het projectgebied. De aantallen in deze groepen varieerden van circa zeven tot twintig exemplaren. Tijdens het eerste veldbezoek werden twee groepen gierzwaluwen waargenomen, waarvan een ten oosten en de andere groep ten westen van het projectgebied. Tijdens het tweede veldbezoek vlogen twee gierzwaluwen op grote hoogte over het projectgebied. Een groep gierzwaluwen werd enkele minuten foeragerend waargenomen ter hoogte van Dalwagenseweg 34 tot en met 38. Tijdens het laatste veldbezoek vlogen de groepen gierzwaluwen wat vaker in de buurt van het projectgebied. Naar verwachting bevinden zich nestlocaties in de omgeving van het projectgebied. In het projectgebied zelf werden daarentegen geen nestindicerende waarnemingen gedaan. Met betrekking tot de gierzwaluw kunnen negatieve effecten als gevolg van de werkzaamheden worden uitgesloten.

Toetsing Wet natuurbescherming

De ontwikkeling heeft geen gevolgen voor de gierzwaluw. Er werden geen nestlocaties aangetroffen.

5.3 Huismus

Voor het onderzoek naar de huismus werden twee veldbezoeken afgelegd. Deze vonden plaats op 26 april en 6 mei 2022. Tijdens het eerste huismusonderzoek werden in totaal negen nestplaatsen aangetroffen, waarvan zich er vier bevonden in de vrijstaande woning in het projectgebied. Deze woning blijft behouden. De overige nestplaatsen bevonden zich verspreid over drie woningen in de buurt (figuur 6):

1. Onder de eerste rij dakpannen in het midden, aan de linkerkant van de dakkapel, aan de zuidelijke zijde van de woning aan Dalwagenseweg 53 (man).
2. Onder de eerste rij dakpannen rechts op de hoek, aan de linkerkant van de dakkapel, aan de zuidelijke zijde van de woning aan Dalwagenseweg 53 (man en vrouw).
3. Onder de dakpan tussen de twee ramen, aan de rechterkant van de dakkapel, aan de zuidelijke zijde van de woning aan Dalwagenseweg 53 (man).
4. Onder de eerste nokvorst van onder op de hoek, aan noordoostelijke zijde van de woning aan Dalwagenseweg 53 (man).
5. Onder de eerste rij dakpannen, tweede dakpan vanaf rechts, aan oostelijke zijde van de woning aan Dalwagenseweg 36 (man).
6. Onder de eerste rij dakpannen, aan de rechterkant van de dakkapel, links van het midden, aan de noordelijke zijde van de woning aan Dalwagenseweg 61 (man).
7. Onder de kantdakpan rechts van de dakkapel, in het midden, aan de noordelijke zijde van de woning aan Dalwagenseweg 61 (man).
8. Onder de eerste rij dakpannen in het midden, aan linkerkant van de dakkapel, aan de zuidelijke zijde van de woning aan Tolsestraat 1B (man en vrouw).

9. Onder de eerste rij dakpannen bij de meest rechter dakpan, aan de linkerkant van de dakkapel, aan de zuidelijke zijde van de woning aan Tolsestraat 1B (man en vrouw).

Tijdens het tweede huismusonderzoek werden naast de bekende nestlocaties drie nieuwe nestlocaties aangetroffen. Twee van deze nestlocaties bevonden zich in de vrijstaande woning, die behouden blijft binnen het projectgebied (figuur 6):

10. Onder de eerste rij dakpannen ongeveer in het midden, aan de linkerkant van de linker dakkapel, aan de westelijke zijde van de woning aan Dalwagenseweg 53 (man en vrouw).
11. Onder de eerste rij dakpannen ongeveer in het midden, aan de rechterkant van de rechter dakkapel, aan de westelijke zijde van de woning aan Dalwagenseweg 53 (vrouw).
12. Onder de vierde nokvorst boven op het dak, geteld vanaf de oostzijde van het huis aan Dalwagenseweg 55 (vrouw).

Figuur 6. Genummerde nestlocaties tijdens het eerste veldbezoek (rode stippen) en nieuwe nestlocaties tijdens het tweede veldbezoek (gele stippen) in en rondom het projectgebied.

Aangezien slechts in het woonhuis nestlocaties van de huismus zijn waargenomen, en niet in de schuren die gesloopt gaan worden, kunnen negatieve effecten als gevolg van de werkzaamheden worden uitgesloten. Daarbij geldt wel dat de werkzaamheden buiten het broedseizoen van de huismus moeten plaatsvinden om schade te voorkomen.

Toetsing Wet natuurbescherming

De ontwikkeling heeft geen gevolgen voor de huismus. Er werden geen rust- of nestlocaties aangetroffen en er zijn geen groenvoorzieningen in het projectgebied aanwezig die behoren tot de essentiële functionele leefomgeving.

6 CONCLUSIE EN ADVIES

Buro Ontwerp & Omgeving heeft in opdracht van dhr. van Zetten een nader ecologisch onderzoek uitgevoerd op de hoek van de Dalwagenseweg en Tolsestraat te Opheusden. Het onderzoek vond plaats naar aanleiding van de voorgenomen sloop van de centrale schuur. In onderstaande tabel staat een samenvatting van de resultaten. Bij aanwezigheid van de soort is aangegeven waar deze soort is aangetroffen, welke artikelen van de Wet natuurbescherming (mogelijk) worden overtreden en welke vervolgstappen ondernomen moeten worden.

Soort	Aanwezigheid	Locatie	Wnb-artikel	Vervolgstep
Gewone dwergvleermuis	Eén kraamverblijfplaats en één paarverblijf	Centraal gelegen schuur	3.5 lid 1, 2 en 4	• Activiteitenplan • Ontheffing Wnb
Gierzwaluw	Nee	-	-	-
Huismus	Nee	-	-	-

Voor het overtreden van de verbodsbepalingen uit artikel 3.5 lid 2 en 4 (gewone dwergvleermuis) is een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming noodzakelijk. Dit artikel heeft betrekking op het opzettelijk verstoren van de soort (artikel 3.5 lid 2) en het beschadigen of vernielen van voortplantingsplaatsen of rustplaatsen (artikel 3.5 lid 4). Ten behoeve van de ontheffingsaanvraag dient een activiteitenplan te worden opgesteld.

Daarnaast is ook artikel 3.5 lid 1 van de Wet natuurbescherming relevant voor de gewone dwergvleermuis. Dit artikel heeft betrekking op het doden en vangen van de soort. Er is echter geen ontheffing in het kader van de artikel 3.5 lid 1 noodzakelijk indien mitigerende maatregelen worden getroffen en zorgvuldig wordt gehandeld. Dit dient opgenomen te worden in het activiteitenplan.

7 LITERATUURLIJST

7.1 Referenties

BIJ12 (2017). *Kennisdocument Huismus, Passer domesticus, versie 1.0, juli 2017*. Utrecht, Nederland: BIJ12.

Provincie Gelderland (2021). *Toelichting aanvraag ontheffing Wet natuurbescherming (Wnb), Hoofdstuk 3 soorten*. Arnhem, Nederland: Provincie Gelderland.

Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus & Zoogdiervereniging (2021). *Vleermuisprotocol 2021, maart 2017*. Geraadpleegd via <https://www.netwerkgroenebureaus.nl/werken-aan-kwaliteit/vleermuisprotocol>

7.2 Overige geraadpleegde bronnen

Dietz, C. & Kiefer, A. (2016). *Bats of Britain and Europe*. Londen, Verenigd Koninkrijk: Bloomsbury Publishing.

Svensson, L., Mullarney, K. & Zetterström, D. (2009). *Birds of Europe (2e ed.)*. Londen, Verenigd Koninkrijk: HarperCollins Publishers.

Vogelbescherming Nederland & Stichting Veldonderzoek Flora en Fauna (2007). *Topografische atlas voor flora en fauna van Nederland (1e ed.)*. Papendrecht, Nederland: Mouthaan Grafisch Bedrijf.

